

1. cvičenie z mechaniky

Peter Maták, peter.matak@fmph.uniba.sk

2. októbra 2024

Na tomto cvičení sa budeme venovať kinematike voľného padu a šikmému vrhu. Vo všetkých úlohách budeme zanedbávať odpor vzduchu. Riešte ich najprv všeobecne, potom pre zadané číselné hodnoty. Tiažové zrýchlenie má veľkosť približne 10 m/s^2 .

- Z výšky $h = 50 \text{ m}$ necháme padať malé teliesko.
  - Vypočítajte čas jeho voľného pádu.
  - Nakreslite obrázok s trajektóriou padajúceho telieska. Vyznačte, v akej výške sa nachádzalo v prvej, druhej a tretej sekunde.
  - Ako by sa obrázok zmenil, keby sme teliesku na začiatku udelili zvislú rýchlosť veľkosti $v = 10 \text{ m/s}$ smerom nadol?
  - Ako by sa obrázok zmenil, keby sme teliesku na začiatku udelili vodorovnú rýchlosť veľkosti $v = 10 \text{ m/s}$? Opäť zakreslite polohy telieska v prvých troch sekundách.
- Malý kameň hodíme pod uhlom $\alpha = 30^\circ$ z výšky $h_0 = 1 \text{ m}$, rýchlosťou veľkosti $v_0 = 10 \text{ m/s}$
  - Aké veľké sú počiatočné zložky rýchlosti kamienka vo vodorovnom a zvislom smere?
  - Napíšte, ako sa budú meniť tieto zložky v dôsledku tiažovej sily v čase t .
  - Aká bude rýchlosť kamienka v najvyššom bode jeho trajektórie?
  - V akej výške a akej vodorovnej vzdialenosti od nás sa bude kameň nachádzať v čase t ?
  - Ako dlho bude kameň letieť a do akej vzdialenosti od nás dopadne?
  - Načrtnite trajektóriu kamienka. Ak označíme celkový čas jeho letu ako T , zakreslite, v ktorých bodoch trajektórie sa kameň nachádzal v časoch $T/4$, $T/2$ a $3T/4$.
- Chuck Norris strieľa na terč. Aby to však nemal príliš ľahké, pravidlá mu umožňujú vystreliť až potom, ako tento terč začne padať nadol z výšky h , pričom miesto jeho dopadu je vo vodorovnej vzdialenosti d od Chucka. Kam (prípadne o koľko nad, či pod terč) má Chuck mieriť, aby trafil presne, ak rýchlosť projektilu je v ? Reakčný čas Chucka Norisa je samozrejme nulový.
- Basketbalový kôš vo výške 3 m má priemer 45 cm , lopta približne polovicu z toho. My ju hádzame z trojkového oblúka vo vzdialenosti približne 7 m od koša. Pod akým najmenším uhlom musíme hodiť loptu, ak chceme trafiť "čistý kôš" pri ktorom sa lopta neobtrie o obruč? Lopta opustí naše ruky približne vo výške 2 m .

Domáce úlohy

- Predstavte si, že strieľate z luku na terč vo vodorovnej vzdialenosti d . Ako vysoko nad jeho stred by ste mali mieriť, ak počiatočná rýchlosť šípu je v ? Pre jednoduchosť predpokladajte, že stred terča sa nachádza v rovnakej výške ako šíp v počiatočnej polohe. Úlohu riešte najprv všeobecne, potom pre $d = 20 \text{ m}$, $v = 100 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$, a tiažové zrýchlenie $g = 10 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$.
- Hodíme kameň z výšky 1.5 m , rýchlosťou veľkosti 10 m/s , pod uhlom 60° . V akej vodorovnej vzdialenosti od nás dopadne, po akom čase, akou rýchlosťou a pod akým uhlom?

3. Pod akým uhlom treba pri danej rýchlosti hodiť loptu, aby dopadla čo najďalej od nás? Riešte pre hod z nulovej výšky. Vedeli by ste odpovedať aj pre hod z výšky h ? *Táto úloha je náročnejšia a nie je predzvesťou budúcej písomky.*
4. Na veľmi dlhú rovnú plochu naklonenú pod uhlom α necháme spadnúť loptičku z výšky h . Aká bude vzdialenosť medzi miestami jej 2024. a 2025. dopadu. Odraz loptičky od roviny je vždy dokonale pružný. Tiažové zrýchlenie má veľkosť g . *Táto úloha je náročnejšia a nie je predzvesťou budúcej písomky.*